

การศึกษาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจ
ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร

นางพรทิพย์ กวินสุพร

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-491-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 15528807

A STUDY OF KNOWLEDGE, ATTITUDE AND PRACTICE IN NURSING
ADMINISTRATION USING BUSINESS CONCEPTS OF HEAD NURSES
IN PRIVATE HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS

Mrs. Porntip Kawinsuporn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science
Nursing Administration Program
Graduate School
Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-491-8

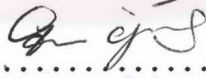
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิด
เชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร
โดย นางพรทิพย์ กวินสุพร
ภาควิชา พยาบาลศาสตร์
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์

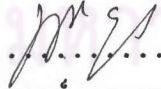

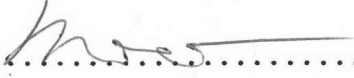
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราษฎร์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ ปิตยานนท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พรทิพย์ กวินสุพร : การศึกษาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร (A STUDY OF KNOWLEDGE, ATTITUDE AND PRACTICE IN NURSING ADMINISTRATION USING BUSINESS CONCEPTS OF HEAD NURSES IN PRIVATE HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์, 178 หน้า. ISBN 974-584-491-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระหว่างความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลเอกชน จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเอกชน ประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง และการได้รับการอบรมทางการบริหาร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่สร้างโดยผู้วิจัย ซึ่งผ่านการทดสอบความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงภายในผลการวิจัยพบว่า

1. หัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลเอกชน ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับน้อย มีเจตคติในทางบวก และการปฏิบัติการบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจอยู่ในระดับปานกลาง
2. ความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการปฏิบัติการบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลเอกชนโดยรวมและเป็นรายด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการพยาบาล ด้านการขาย และด้านการตลาด และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเอกชน ประสบการณ์ การปฏิบัติงานในตำแหน่ง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ได้รับการอบรมทางการบริหาร มีความรู้ด้านการตลาดดีกว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
3. หัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลเอกชนที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 21 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการพยาบาลสูงกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า และในด้านการขายสูงกว่ากลุ่มที่ปฏิบัติงาน 1-5 ปี ส่วนด้านการตลาดหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 6-10 ปี ปฏิบัติมากกว่ากลุ่มที่ปฏิบัติงาน 1-5 ปี
4. หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งแตกต่างกัน และการได้รับการอบรมทางการบริหาร พบว่าการปฏิบัติการบริหารการพยาบาลโดยรวมไม่แตกต่างกัน และพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่เคยได้รับการอบรมมีการปฏิบัติด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการพยาบาลสูงกว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ภาควิชาพยาบาลศาสตร์
 สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
 ปีการศึกษา2536

ลายมือชื่อนิสิตพรทิพย์ กวินสุพร
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

##C486128 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: : KNOWLEDGE / ATTITUDE / PRACTICE / NURSING ADMINISTRATION / BUSINESS CONCEPTS

PORNTIP KAWINSUPORN : A STUDY OF KNOWLEDGE, ATTITUDE AND PRACTICE IN NURSING ADMINISTRATION USING BUSINESS CONCEPTS OF HEAD NURSES IN PRIVATE HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. PUANGRAT BOONYANURAK, Ph.D. 178 pp. ISBN 974-584-491-8

This research was designed to study and compare knowledge, attitude, and practice in nursing administration using business concepts of head nurses in private hospitals, Bangkok Metropolis, between those variables in the sample who differed in work experiences, with and without administrative training. The sample was 120 head nurses selected by using the multistage random sampling method. The instruments developed by the investigator had been tested for content validity and interval reliability. The major findings were as follows ;

1. The majority of head nurses in private hospitals expressed their knowledge in nursing administration using business concepts at low level, positive attitude and practice in middle and much level.

2. Knowledge, attitude and practice in nursing administration using business concepts, in productivity, selling and marketing aspects of head nurses who differed in work experiences, administrative experiences, were no statistically significant differences at .05 level. However head nurses who had received administrative training had more knowledge in marketing aspects than those who had received administrative training at .05 significant level.

3. Head nurses who have been working more than 21 years, had more practice in productivity and in selling aspect than those who had less working experiences. While in marketing concept, head nurses with 6-10 year of experiences showed more practice than those with 1-5 year experiences.

4. There were no statistically significant differences between head nurses who had different administration experiences and different administrative training in relation to nursing administration practice. However, head nurses who received administrative training had more practice in productivity aspect than those who had no training at .05 significant level.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....พยาบาลศาสตร์.....

สาขาวิชา.....การบริหารการพยาบาล.....

ปีการศึกษา.....2536.....

ลายมือชื่อนิติ.....พรทิพย์ กวินสุพร.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยคุณดูแลอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์ ที่คอยติดตามสนับสนุนผู้วิจัยด้วยความห่วงใยเสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 11 ท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการตรวจและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ผู้จัดการฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลเอกชนที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนหัวหน้าหอผู้ป่วยทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยดี

ขอขอบพระคุณ วิทยาลัยคริสเตียนที่อนุญาตให้ผู้วิจัยลาศึกษาต่อและให้การช่วยเหลือสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้กำลังใจและความช่วยเหลืออย่างมากจากอธิการวิทยาลัยคริสเตียน อาจารย์เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์ อาจารย์สุพรรณ คำสอน อาจารย์วัชร นาราพานิช อาจารย์ภัทรา หาญจริยากุล อาจารย์บุระณี สมบัติกำจร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่วิทยาลัยคริสเตียน ตลอดจนพี่น้องพยาบาลโรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียนทุกท่านที่ให้กำลังใจและความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยระลึกถึงครอบครัว คือ คุณสุภพงค์ เด็กหญิงปิยะพร และเด็กหญิงศิรพร กวินสุพร ที่เอื้ออาทร ห่วงใย ช่วยเหลือ สนับสนุน และให้เวลาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พรทิพย์ กวินสุพร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ปัญหาการวิจัย.....	6
แนวเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	11
การบริหารการพยาบาล.....	24
แนวทางการบริหารโรงพยาบาลเอกชน.....	36
แนวคิดเชิงธุรกิจ.....	39
การบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วยใน โรงพยาบาลเอกชน.....	59
ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	74

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนเตียงโรงพยาบาลเอกชนที่ขึ้นทะเบียนกับกองการประกอบโรคศิลป์ 2535.....	3
2 แสดงการเปรียบเทียบแนวคิดด้านการผลิต การขาย และการตลาด.....	58
3 จำนวนประชากรและตัวอย่างประชากรของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามโรงพยาบาล.....	79
4 จำนวนข้อในแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการบริหารการพยาบาล โดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	80
5 จำนวนข้อในแบบสอบถามการปฏิบัติการบริหารการพยาบาล โดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	82
6 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามอายุ คุณวุฒิทาง การศึกษาประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเอกชน ประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง การได้รับการอบรมทาง การบริหาร และการศึกษาเรื่องการบริหารธุรกิจด้วยตนเอง.....	90
7 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามระดับความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจ.....	93
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจ ของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	94
9 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน ความรู้ เรื่อง การบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกเป็นรายด้านและขั้นตอนของกระบวนการบริหาร.....	95
10 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการ บริหารโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกเป็นรายด้าน และขั้นตอนของกระบวนการบริหาร.....	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
11	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ของค่าคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติการ บริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจ ตามประสพการณ์การ ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล เอกชนของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	97
12	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ของค่าคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติการ บริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจ ตามประสพการณ์การ ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล เอกชนของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	98
13	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เรื่องการบริหารการพยาบาล โดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจ เป็นรายด้านของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนก ตามประสพการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาล เอกชน.....	99
14	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติการบริหารการพยาบาลโดย ใช้แนวคิดเชิงธุรกิจ เป็นรายด้านของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตาม ประสพการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาล เอกชน.....	100
15	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ของค่าคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติการ บริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจ ด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการ พยาบาลตามประสพการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาล เอกชนของ หัวหน้าหอผู้ป่วย.....	101
16	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ของค่าคะแนนเฉลี่ย การปฏิบัติการ บริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจ ด้านการขยายตาม ประสพการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาล เอกชนของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	102
17	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ของค่าคะแนนเฉลี่ย การปฏิบัติ การบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจ ด้านการตลาด ตามประสพการณ์ การปฏิบัติงานในโรงพยาบาล เอกชนของหัวหน้า หอผู้ป่วย.....	103
18	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการ บริหารการพยาบาลโดยแนวคิดเชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามประสพการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง.....	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19	105
เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ เรื่องการบริหารการพยาบาล โดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจเป็นรายด้านของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง.....	
20	106
เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติการบริหารการพยาบาล โดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจเป็นรายด้านของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง.....	
21	107
เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการบริหารการพยาบาล โดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามการได้รับการอบรมทางการบริหาร.....	
22	108
เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เรื่องการบริหารการพยาบาล โดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจเป็นรายด้าน จำแนกตามการได้รับการอบรมทางการบริหาร.....	
23	109
เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติการบริหารการพยาบาล โดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจเป็นรายด้านของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามการได้รับการอบรมทางการบริหาร.....	
24	136
แสดงรายละเอียดของจำนวนแบบสอบถามการปฏิบัติการบริหารการพยาบาลในแต่ละด้าน.....	
25	137
ดัชนีแสดงคุณภาพของแบบสอบถามความรู้เรื่องการบริหารการพยาบาล.....	
26	147
ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกเป็นรายด้านและรายข้อ.....	
27	150
ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติเกี่ยวกับการบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกเป็นรายข้อ.....	
28	153
ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการพยาบาลโดยใช้แนวคิดเชิงธุรกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกเป็นรายด้านและรายข้อ.....	

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์.....	45
2 แสดงการเชื่อมโยงระหว่างผลิตภัณฑ์ที่มีต่อตลาด.....	46
3 แสดงขั้นตอนการสร้างห่วงโซ่อุปทานให้แก่ผู้รับบริการ.....	70

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย